

De Beat goes on

Grote ideeën hebben vele moeders en maken in de regel een groeiproces door. De eerste aanzetten tot het voorstel dat hier wordt gepresenteerd, ontstonden gedurende 2005 in de boezem van Stichting Hal 4. De missie van deze stichting is het ontwikkelen, produceren en programmeren van kwaliteitsrijke, multidisciplinaire producties op het gebied van theater, dans, muziek, media en educatie. Daartoe ontwikkelt Hal 4 uiteenlopende initiatieven op het gebied van cultuur en educatie, met één gemeenschappelijke noemer: het bereiken van jongeren en jongvolwassenen. Nadruk ligt hierbij op diegenen die de drempel van de traditionele cultuurinstellingen doorgaans als te hoog ervaren en die mede daarom minder kansen hebben hun culturele voorkeuren en competenties te ontwikkelen.

Wij zijn ervan overtuigd dat kunst en cultuur niet alleen grote intrinsieke bevredigingen bieden, maar ook belangrijke bijdragen kunnen leveren aan maatschappelijke integratie en binding, en aan persoonlijke ontplooiing en auto-nomie. En dit alles niet alleen voor een kleine bovenlaag, maar zeker ook voor mensen uit de lagere (in de grote steden tegenwoordig in belangrijke mate alloch-tonel) strata van de bevolking.

Nadenkend over de toekomst van Hal 4 en de rol die zij zou kunnen spelen in het culturele en het (in toenemende mate turbulente) maatschappelijke leven in Rotterdam, ontwikkelden wij gaandeweg een voorstel voor een Rotterdamse multifunctioneel en multidisciplinair centrum voor de cultuur en de educatie van jongeren. Een noodzakelijk geachte schaalvergroting en een bundeling van krachten met verwante partijen stonden hierin centraal. Dit voorstel werd in april 2006 gepresenteerd en kreeg als werktitel De Beat.

Op het voorstel De Beat werd door vele partijen enthousiast gereageerd, niet zelden enthousiaster, dan wij hadden verwacht. Het betrof partijen uit de werelden van de Rotterdamse politiek, het stadsbestuur, de deelgemeenten, de Rotterdamse beleidsmakers en adviesraden op het terrein van kunst en cultuur, het onderwijs, de kunsten, de kunstzinnige vorming, het bedrijfsleven, maatschappelijke ondernemingen (met name woningbouwcorporaties) en het jongerenwerk. In deze context adviseerde wethouder Orhan Kaya ons concreet te onderzoeken welke partijen interesse hadden in De Beat te participeren.

Onder invloed van alle, vaak leerzame reacties ontwikkelden zich uiteraard de ideeën en de plannen. Deze ontwikkeling werd verwerkt in De Beat II, een voorstel dat in maart 2007 werd gepubliceerd. Met name werd hierin nog meer aandacht gegeven aan de clustering van culturele en educatieve functies, alsmede jongerenhuisvesting. Participatie, integratie, cohesie, emancipatie en synergie waren de leidmotieven.

Problemen en mogelijkheden aangaande maatschappelijke integratie en cohesie, uitval en onderpresteren gedurende de schoolloopbaan, kunst- en cultuurparticipatie, persoonlijke ontplooiing, maatschappelijke en economische ontwikkeling kunnen, naar onze overtuiging, doeltreffender en doelmatiger benaderd worden, wanneer men dwarsverbanden legt tussen het onderwijs, het jongerenwerk, de culturele instellingen, het bedrijfsleven en het uitgaanstevan, en aldus elkaars inspanningen aanvalt en versterkt, verkokering tegengaat, en hoopt op synergie.

Om weerstand te bieden aan de sociale, culturele en etnische segregatie die zich voltrekt in Rotterdam, zal men samen moeten brengen wat mensen vanzelfsprekend bindt en van daaruit bruggen moeten bouwen tussen wat hen overmatig scheidt.

Het gedeelde platform van De Beat is de grootstedelijke jongerencultuur, de vanzelfsprekeden, gedeelde interesses, zorgen en problemen die hieraan eigen zijn. Alvorens te bouwen aan cohesie, integratie en emancipatie benadrukken wij dus wat jongeren gemeen hebben, en niet wat hen scheidt. En wij doen dit in een vanzelfsprekende, ook door zaken als wonen en onderwijs bepaalde omgeving waar mensen om andere redenen bijeenkomen, dan het bijeenkomen zelf.

Wij beogen voorts een centrum voor de cultuur en de educatie van jongeren te scheppen, er zal dus iets worden overgebracht, iets worden geleerd, er zal ontplooiing plaatsvinden. Het gaat niet om de creatie van een jongerencentrum, een discotheek of uitgaansgelegenheden, ook al kan er en zal er bestist gebruik worden gemaakt, moeten worden gemaakt, van de in deze wereld opgedane ervaringen met het bereiken van jongeren. Wel menen wij dat eerdere pogingen jongeren in contact te brengen met cultuur-uitingen waarmee zij van huis uit niet vertrouwd zijn, goddeels zijn mislukt omdat voldoende werd aangesloten bij de bestaande jongerencultuur.

De belangrijkste partijen die zich in deze ontwikkelingsfase van De Beat bij Hal 4 aansloten waren de woningbouwcorporatie Vestia en het Grafisch Lyceum Rotterdam. Gedrieën besloten wij in april 2007 het architectenbureau MVRDV opdracht te geven geschikte bouwlocaties te zoeken en aan te geven welke beelden pasten bij deze locaties en de grondgedachten van De Beat. Uitgangspunten waren onder meer dat De Beat een uitnodigende en architectonisch inspirerende uitstraling moest hebben, zeer zichtbaar gevestigd diende te zijn in het Hart van de Stad en uitstekend met het openbaar vervoer bereikbaar moest zijn. Het gaat daarbij om een tamelijk groot gebouw, vooralsnog bestaande uit ongeveer 30.000 m² onderwijsfuncties, 36.000 m² woonruimte (400 woningen van elk 70 m²) en 14.000 m² voor podia en daaraan gerelateerde culturele functies. Het totale volume en de onderlinge verhoudingen liggen nog niet vast. Zij zijn afhankelijk van het aantal, de aard en de wensen van de partijen die uiteindelijk in dit project willen participeren. De zoektocht naar een optimale vestigingsplaats voerde langs een achttal locaties en eindigde vooralsnog in de Rijnhaven.

Gehorende de suggestie van wethouder Kaya werd tevens opdracht gegeven een explorerend onderzoek te verrichten naar de programmatische invulling van De Beat. De vragen waren hier: Welke, elkaar aanvullende en versterkende partijen zouden interesse hebben hieraan deel te nemen? Welke mogelijkheden zouden zij daartoe hebben? En welke eisen zouden daartoe, wat hen betreft, vervuld moeten worden? Naast Hal 4, het Grafisch Lyceum Rotterdam en Vestia gingen de gedachten hierbij uit naar poppodia, bioscoopzalen, kantoor- en studioruimten voor professionele dansgezelschappen en voor organisaties op het terrein van de (podiumgerelateerde) jongerencultuur, het jongerenwerk, (waaronder een stageplaatsbureau en een onderwijsvoortlichtingsbureau), een studie- en kenniscentrum voor jongeren Rotterdam, en middenstand (waaronder aan jongeren gerelateerde horeca, media, mode, muziek, gaming, et cetera).

Ten behoeve van dit programmatisch onderzoek werd gesproken met een groot aantal partijen. Uiteraard staan wij gaarne open voor gesprekken met organisaties die zich evenzeer aangeprokken voelen door de ideeën achter De Beat en die overwegen hierin te participeren. De geautoriseerde verslagen van deze gesprekken zijn als bijlage opgenomen in de brochure.

De gevoerde gesprekken leverden een eerste indicatie op van het geheel van partijen dat zou willen participeren in De Beat. Daarnaast leverden de gesprekken een storflood op van suggesties, ideeën, overwegingen, aandachtspunten, kritische vragen en zelfs van misverstanden. In de derde versie van De Beat, eveneens opgenomen in de brochure, is gepoogd dit alles te verwerken. Zoals een goede beat bestaat, ontwikkelt De Beat zich dus gestadig verder.

De Beat

Een multifunctioneel en multidisciplinair centrum voor grootstedelijke jongerencultuur.

Een centrum

waar wonen, leren, werken, uitgaan, cultuurproductie en cultuurparticipatie samenkomen

waar jongeren en ouderen van diverse achtergronden elkaar als vanzelfsprekend zullen ontmoeten,

waar jongeren en ouderen kennis zullen maken met andere culturele uitingsvormen dan waarmee zij van huis uit vertrouwd zijn,

waar de confrontatie en kruisbestuiving van diverse culturele uitingsvormen, van theater, muziek, dans, digitale media, tot nieuwe uitingsvormen zal leiden,

waar jongeren onderwijs volgen en activiteiten in het culturele domein zullen ontplooiën die zullen bijdragen aan hun enthousiasme voor hun school(loopbaan),

en waar kennis zal worden ontwikkeld en doorgegeven over jongeren en jeugdcultuur.

De Beat wordt een bruisend woon-, onderwijs- en cultuurcentrum met een landelijke uitstraling dat past bij Rotterdam.

De Beat

MVRDV

Ambitie

Het gemeenschappelijk initiatief van Hal 4, Estrade en het Grafisch Lyceum heeft naast synergetische voordelen voor de deelnemende partijen grote potenties voor de stad Rotterdam. Door cultuur, educatie en jongerenhuisvesting te combineren in één gebouw kan De Beat, onafhankelijk van de exacte locatie, een actieve bijdrage leveren aan de levendigheid van de publieke ruimte en aan de culturele, maatschappelijke en economische ontwikkeling van de stad Rotterdam. Bundeling van krachten maakt het tevens mogelijk om een gebouw te ontwikkelen met een nieuwe maat, schaal en intensiteit van mensen en activiteiten dat past in een nieuwe stedelijke ontwikkeling en kenmerkend is voor de mentaliteit van Rotterdam.

Locatie

In een reeks workshops zijn verschillende mogelijke locaties in Rotterdam onderzocht. Hoewel verschillende locaties denkbaar zijn, heeft de Rijnhaven de meeste potentie. Zichtbaar in het hart van de stad als verbinding tussen de Erasmusbrug en Rotterdam Zuid en in de nabijheid van andere educatieve en culturele instellingen, de locatie is goed bereikbaar met het openbaar vervoer en het is mogelijk om ondergrondse parkeervoorzieningen te realiseren met voldoende capaciteit voor bewoners en bezoekers. Daarnaast kan De Beat een cruciale rol spelen als eerste stap in de ontwikkeling van een nieuw stedelijk gebied in de Rijnhaven.

Urban space

Door het programma verticaal te stapelen en te spijlsen, ontstaat een toren met drie grote collectieve ruimtes, waarmee ieder programma-lech onderdeel zijn eigen podium krijgt met zicht over de stad. Deze organisatie biedt uiteenlopende flexibele gebruiksmogelijkheden. Ze zijn de zalen van het theater te gebruiken voor educatieve doeleinden en kunnen de podia gebruikt worden voor gemeenschappelijke activiteiten. De toren staat op een plein in het water aan de nieuwe boulevard van de Rijnhaven. De ligging aan het water biedt een scala aan mogelijkheden om unieke Rotterdamse evenementen te organiseren en een actieve bijdrage te leveren aan het publieke domein.

De centrale hal op de begane grond maakt het mogelijk om ieder onderdeel zijn eigen adres te geven binnen een gemeenschappelijke identiteit, een icoon voor Rotterdam. Als alternatief voor de toren kunnen de programmaonderdelen ook horizontaal worden geschakeld waardoor een grote gemeenschappelijke hal ontstaat. Hierdoor ontstaat een collectief gebouw als een reusachtige 'raam' met een panorama over de Rijnhaven en de Maas.

Nieuwe stedelijkheid

De ontwikkeling van De Beat staat niet op zichzelf maar past in een strategische ontwikkeling specifiek voor de Rijnhaven. Vier grote stedelijke volumes markeren het Rijnhavegebied en introduceren een nieuwe maat, schaal, en een dichtheid van mensen en activiteiten zonder dat het open karakter van de haven en het water verloren gaat. Nieuwe bewoners en bezoekers creëren draagvlak voor het aanmerken van het hele waterfront. Door het aanleggen van flexibele drijvende paviljoens met uiteenlopende functies en een route rondom de Rijnhaven met verschillende pleinen ontstaat een levendige publieke ruimte met een uniek karakter waarbij de ligging aan het water opvallend wordt benut. Door deze aanpak heeft Rotterdam de kans om de (asymmetrische) stad aan beide kanten van de Maas verder te ontwikkelen en een geheel nieuwe stedelijke beleving toe te voegen aan het stadstebied.

Potentie

Dit plan voor de Beat is ambitieus maar zeker ook realiseerbaar. Het maakt het niet alleen mogelijk om op kort termijn een bijzonder gebouw te realiseren, maar het kan ook worden benut als eerste stap in de ontwikkeling van een uitdijende en waardevol stedelijk gebied.

01. De Beat van Hal 4, Hal 4 en de Oostzijde zijn gebouwd op een voormalig industrieterrein in Rotterdam waardoor nieuwe vormen in Rotterdam ontstaan voor de ontwikkeling van de Rijnhaven. Hoe kunnen daar mensen worden gezameld?

02. Meer landbouw kan de Rotterdamse voorvaders in een landerij kwaderen van een flexibelere verdeling van de bebouwing. De Rijnhaven in Rotterdam Zuid. Onder de boulevard is plaats voor de aanleg van een nieuwe verkeersroute met ODE - 1000 verkeersritten.

03. Locatie 1. De Beat als toren met verschillende podia aan de boulevard, in de nabijheid van het Looier Theater en de Oude Haven, maar dicht bij het water.

04. Locatie 2. De Beat als hal met verschillende podia als een podium voor de stad, maar met betrekking tot de Rijnhaven, in de nabijheid van de Erasmusbrug, maar dicht bij het water.

05. De ontwikkeling van De Beat staat niet op zichzelf maar past in een strategische ontwikkeling voor de stad van de Rijnhaven. Vier grote stedelijke volumes markeren het Rijnhavegebied en introduceren een nieuwe maat, schaal, en een dichtheid van mensen en activiteiten dat past in een nieuwe stedelijke beleving toe te voegen aan het stadstebied.

06. Nieuwe belevingen en activiteiten creëren draagvlak voor het aanmerken van het hele waterfront. Door het aanleggen van flexibele drijvende paviljoens met uiteenlopende functies en een route rondom de Rijnhaven met verschillende pleinen ontstaat een levendige publieke ruimte met een uniek karakter. Deze maat kan ook worden benut als eerste stap in de ontwikkeling van een uitdijende en waardevol stedelijk gebied in de Rijnhaven. Hoe kunnen daar mensen worden gezameld?

De Beat

Onze samenwerking in de Beat is een veloverwogen keuze. Bundeling van cultuur, onderwijs en huisvesting op één locatie biedt grote mogelijkheden voor het gebied van kunst- en cultuurparticipatie, persoonlijke en maatschappelijke ontwikkeling en maatschappelijke participatie, integratie en cohesie. Met als doelgroep jongeren en jongvolwassenen, zowel autochtoon als allochtoon, willen wij de basis versterken van waaruit Rotterdam cultureel, sociaal en economisch kan groeien. Dit ambitieuze maar realiseerbare plan geeft een signaal af van optimisme, creativiteit en durf, een signaal passend bij Rotterdam en uiterst gewenst in een tijd waarin de jeugd en haar cultuur te vaak vooral als een probleem wordt gezien en veel te weinig als een perspectievolle toekomst.

De Beat

Synergie verwachten wij dankzij onze afwijkende achtergronden. De kracht van het Grafisch Lyceum Rotterdam zit in de integratie van alle opleidingen op het gebied van media en communicatie. Het onder één dak samenbrengen van opleidingen op de terreinen van media-voormen, management en printmedia tot theater en audiovisuele techniek heeft zorgedragen voor innovatie en dynamiek. Ruimtegebrek en de wens nieuwbouw te plegen in de nabijheid van het centrum zijn hieruit voortgekomen. Hal 4 en het Grafisch Lyceum Rotterdam hebben in de afgelopen jaren reeds bij diverse projecten samengewerkt, elkaar aanvullend en daarmee versterkend. Het cultuurpodium is hiervan een voorbeeld. Hal 4 brengt al jaren theater, digitale media en cultuur dicht bij het onderwijs en zet in de Beat de mogelijkheid om deze takken direct samen te brengen en elkaar te versterken. Estrade Projecten gelooft in de meerwaarde die kruisbestuivingen kan opleveren tussen de vanuit de traditie te vaak gescheiden werelden van kunst, cultuur, onderwijs en huisvesting. De combinatie van een centrum voor grootstedelijke jongeren met een grote onderwijsinstelling en jongerenwoningen vormt niet het meest eenvoudige idee, maar wel één die Rotterdam als cultuur- en jongerenstad weer nadrukkelijker op de kaart kan zetten.

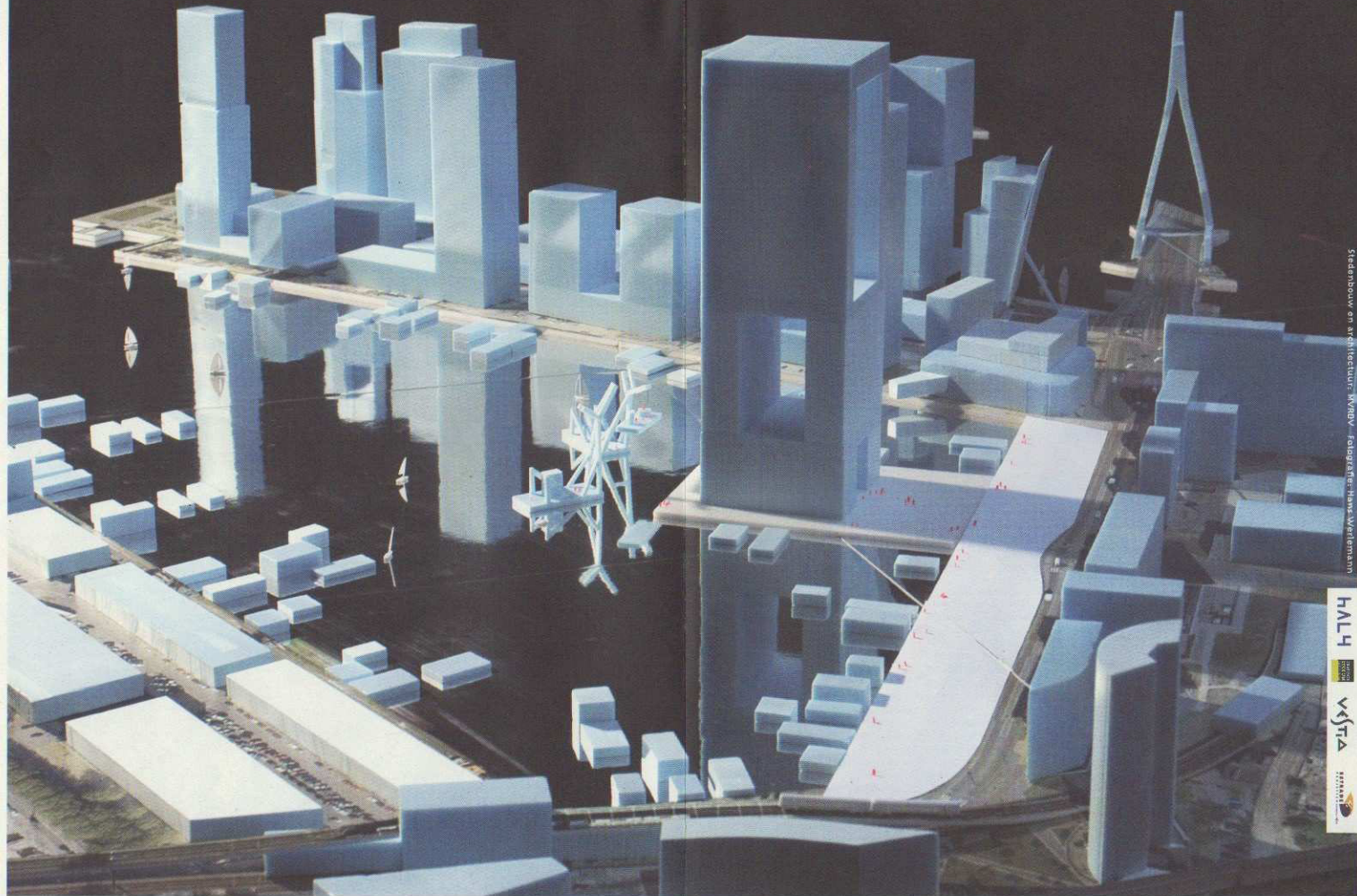
De Beat

Gestimuleerd door deze kansen, hebben wij het architectenbureau MVRDV opdracht gegeven tot een locatie-onderzoek waarbij de Rijnhaven als een zeer goede en logische locatie naar boven kwam. In het hart van de stad, met achter de Klop van Zuid, zien wij de ultieme kans om De Beat bereikbaar en zichtbaar te maken in een gebouw van 80.000 m², een gebouw dat letterlijk en figuurlijk invulling geeft aan onze ambities. Maar ook andere locaties die in het locatie-onderzoek naar voren komen, blijven voor ons waardevolle alternatieven. Wij zullen steeds in samenspraak met alle belanghebbenden kijken naar een juiste invulling van onze plannen.

F. J. van Vliet
voorzitter C11 K&S van Bestuur
Grafisch Lyceum Rotterdam

E. van der Mast
Directeur C11 Hal 4

D. Nagtegaal
Leidend ontwerper van Estrade Projecten

Stadtbau on architecture: KNOX - Fotograf: Hans Westermann

HLH

hoh

WITTA

hoh